

ΣΤΡΑΤΗΓΙΚΕΣ ΠΡΟΛΗΨΗΣ ΑΥΤΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΙΣ ΕΝΟΠΛΕΣ ΔΥΝΑΜΕΙΣ: ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΚΗ ΑΝΑΣΚΟΠΗΣΗ

Ανθχος(ΥΨ)Α. Παπαδοπούλου ΠΝ¹, Β. Ευσταθίου², Ανθχος (ΥΙ) Χ. Γερασίμου ΠΝ³, Σμρος (ΥΨ)Μ. Καλλιώρα ΠΝ¹, Ε. Ευσταθίου⁴, Αντχος (ΥΝ) Κ. Γαιτάνου ΠΝ¹, Α. Παπαδοπούλου², Χ. Χριστοδούλου²

1. Αρχηγείο Στόλου Π.Ν.
2. Πανεπιστημιακό Γενικό Νοσοκομείο «Αττικών»
3. Ναυτικό Νοσοκομείο Αθηνών
4. Πάντειο Πανεπιστήμιο Κοινωνικών και Πολιτικών Επιστημών

Εισαγωγή

Η αυτοκτονία αποτελεί ένα σημαντικό πρόβλημα δημόσιας υγείας για τη δημογραφική ομάδα που συνιστά το μεγαλύτερο μέρος του στρατιωτικού πληθυσμού, ήτοι τους νέους και μεσήλικες άνδρες. Η αυτοκτονία στις ένοπλες δυνάμεις έχει ιδιαίτερη σημασία, καθώς ορισμένες πτυχές της στρατιωτικής υπηρεσίας/θητείας δύνανται να αυξήσουν τον κίνδυνο μετατραυματικού στρες, της κατάθλιψης και της κατάχρησης/εξάρτησης από το αλκοόλ, τα οποία αποτελούν σημαντικούς παράγοντες κινδύνου για την αυτοκτονικότητα.

Σκοπός

Η βιβλιογραφική ανασκόπηση των στρατηγικών πρόληψης αυτοκτονιών στις Ένοπλες Δυνάμεις (Ε.Δ.)

Μέθοδος

Πραγματοποιήθηκε αναζήτηση σε ηλεκτρονικές βιβλιογραφικές βάσεις δεδομένων (Medline, Scopus), με λέξεις-κλειδιά τους όρους suicide prevention/preventive strategies, military.

Αποτελέσματα

Οι ολοκληρωμένες παρεμβάσεις για την πρόληψη των αυτοκτονιών στοχεύουν στην αντιμετώπιση των παραγόντων κινδύνου (π.χ. προβλήματα ψυχικής υγείας, κατάχρηση αλκοόλ ή/και ναρκωτικών ουσιών, σωματικές νόσοι, ψυχοπιεστικά γεγονότα, διαθεσιμότητα μέσων για αυτοκτονία) και στην ενίσχυση των προστατευτικών παραγόντων (π.χ. ύπαρξη ικανοποιητικών διαπροσωπικών σχέσεων, υποστηρικτικά κοινωνικά δίκτυα).

Το γεγονός ότι οι Ένοπλες Δυνάμεις συνιστούν μια οργανωμένη δομή, με ιδιαίτερους δεσμούς ανάμεσα στα στελέχη τους, αποτελεί σημαντικό πλεονέκτημα στην πρόληψη των αυτοκτονιών.

Βασική συνιστώσα των προγραμμάτων πρόληψης είναι η ενίσχυση της ενημέρωσης και της ευαισθητοποίησης των στελεχών των Ε.Δ. αναφορικά με την αυτοκτονία (ανίχνευση αυτοκτονικότητας, προειδοποιητικά σημεία, μύθοι και αλήθειες), τους παράγοντες κινδύνου αυτοκτονίας και την κατάλληλη αντιμετώπιση ατόμων με αυτοκτονικό ιδεασμό πριν την παρέμβαση επαγγελματία ψυχικής υγείας.

Επιπλέον, ο καθορισμός ορισμένων στελεχών ως «Gatekeepers» (σε κάθε μονάδα) και η περαιτέρω -διαβαθμισμένη- εκπαίδευσή τους φαίνεται να συνιστούν αποτελεσματική στρατηγική πρόληψης της αυτοκτονικότητας, καθώς έτσι ενισχύεται η έγκαιρη αναγνώριση ατόμων σε κίνδυνο αυτοκαταστροφικών συμπεριφορών και κατ'επέκταση η θεραπευτική αντιμετώπισή τους.

Παράλληλα, στόχοι των προγραμμάτων πρόληψης είναι η μείωση του στίγματος της ψυχικής νόσου, η ενημέρωση για τις διαθέσιμες υπηρεσίες ψυχικής υγείας, καθώς και η άρση των εμποδίων για αναζήτηση θεραπείας. Απαιτείται η ανάγκη ελεγχόμενης πρόσβασης σε μέσα υψηλής επικινδυνότητας (π.χ. πυροβόλα όπλα), ιδίως για άτομα που βρίσκονται σε υψηλό ψυχοκοινωνικό στρες.

Συμπεράσματα

Βασικός παράγοντας της ανθρωποκεντρικής προσέγγισης των Ε.Δ., πρέπει να είναι η ανάπτυξη δομών και διαδικασιών για την πρόληψη αυτοκτονιών.

Ενδεικτική Βιβλιογραφία

- Allen, J. P., Cross, G., & Swanner, J. (2005). Suicide in the Army: a review of current information. *Mil Med*, 170(7), 580-584
- Bagley, S. C., Munjas, B., & Shekelle, P. (2010). A systematic review of suicide prevention programs for military or veterans. *Suicide Life Threat Behav*, 40(3), 257-265
- Bryan, C. J., Jennings, K. W., Jobes, D. A., & Bradley, J. C. (2012). Understanding and preventing military suicide. *Arch Suicide Res*, 16(2), 95-110
- Crawford, M. J., Sharpe, D., Rutter, D., & Weaver, T. (2009). Prevention of suicidal behaviour among army personnel: a qualitative study. *J R Army Med Corps*, 155(3), 203-207
- Rozanov, V. A., Mokhovikov, A. N., & Stiliha, R. (2002). Successful model of suicide prevention in the Ukraine military environment. *Crisis*, 23(4), 171-177
- Zamorski, M. A. (2011). Suicide prevention in military organizations. *Int Rev Psychiatry*, 23(2), 173-180